

Institute
for Tax Advisors
& Accountants

De Heer Patrick Van Impe
Voorzitter
Instituut van de Bedrijfsrevisoren
tech@ibr-ire.be

Brussel, 29 mei 2024

Uw ref.: IVB/edw
Onze ref.: ISRS 4400
Contact: Liesbet Dhaene / Algemeen Directeur
Tel.: +32 2 240 72 00
E-mail: liesbet.dhaene@itaa.be

Openbare raadpleging omtrent het ontwerp van Norm inzake de toepassing van ISRS 4400 (Herzien) Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie in België

Geachte Heer Van Impe,

Met betrekking tot de openbare raadpleging omtrent het ontwerp van Norm inzake de toepassing van ISRS 4400 (Herzien), wenst het ITAA u zijn opmerkingen te laten geworden.

1. Algemene overwegingen

Allereerst wenst het ITAA te benadrukken dat het de beslissing toejuicht waarbij ISRS 4400 (Herzien) zou worden geïmplementeerd in het Belgisch normatief kader.

Het ITAA betreurt echter dat het IBR niet overlegd heeft met het ITAA om van de ISRS 4400 (Herzien) een gemeenschappelijke norm te maken. Deze aan assurance verwante opdracht kan immers eveneens uitgevoerd worden door de leden van het ITAA. Er dient vermeden te worden dat het ITAA en het IBR inzake gedeelde opdrachten tot een verschillend normatief kader komen.

Daarnaast is het ITAA verbaasd dat de norm zich beperkt tot het louter invoeren van de Nederlandse en Franse vertaling van de ISRS 4400 (Herzien) zonder enige wijzigingen of aanpassingen op het vlak van kwaliteit. In het ontwerp van Norm inzake de toepassing van

ISRS 4400 (Herzien) wordt in de eerste drie overwegingen enkel in algemene termen naar de kwaliteit en het kwaliteitsniveau verwezen, zonder verdere specificering.

2. De relatie tussen ISRS 4400 (Herzien) en ISQM

De in het Nederlands en het Frans vertaalde ISRS 4400 (Herzien) verwijst integraal naar ISQM 1 en ISQM 2, waardoor deze ofwel integraal van toepassing worden op deze aan assurance verwante opdracht, ofwel aan vereisten die minstens zo veeleisend zijn. Zo bepaalt § 3 samen met § A3-A8 van de ISRS 4400 (Herzien) de relatie met ISQM 1:

“Het kwaliteitsmanagementsysteem en de beleidslijnen of procedures zijn de verantwoordelijkheid van het kantoor. ISQM 1 is van toepassing op kantoren met betrekking tot opdrachten van een kantoor tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden. Het uitgangspunt van de bepalingen van deze ISRS met betrekking tot kwaliteitsmanagement op het niveau van individuele opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden, is dat het kantoor onderworpen is aan ISQM 1 of aan vereisten die minstens zo veeleisend zijn. (Zie Par. A3-A8)“

In het bijzonder specificereert § A5 van de ISRS 4400 (Herzien):

“Een rechtsgebied dat ISQM 1 niet heeft aangenomen met betrekking tot opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden kan eisen hebben gesteld aan het kwaliteitsmanagement van kantoren die dergelijke opdrachten uitvoeren. De bepalingen in deze ISRS over kwaliteitsmanagement op het niveau van de opdracht veronderstellen dat de betreffende vereisten op het gebied van kwaliteitsmanagement minstens zo veeleisend zijn als de vereisten uit ISQM 1. Dit wordt bereikt wanneer deze vereisten de vereisten van ISQM 1 regelen en het kantoor verplichtingen opleggen om de doelstelling van ISQM 1 te verwezenlijken. De naleving van ISQM 1 vereist onder andere dat het kwaliteitsmanagementsysteem van het kantoor de volgende acht componenten omvat:

(a) het risico-inschattingsproces van het kantoor;

(b) governance en leiderschap;

(c) relevante ethische voorschriften;

(d) aanvaarding en continuering van cliëntrelaties en specifieke opdrachten;

(e) opdrachtuitvoering;

(f) bronnen;

(g) informatie en communicatie; en

(h) het proces van monitoren en remediëren.”

In de Norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (herzien) in België, zoals aangenomen door de Raad van het IBR op 30 september en 28 oktober 2022, goedgekeurd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen op 10 februari 2023 na aanpassing van het ontwerp door de Raad van het IBR op 6 februari 2023, vervolgens goedgekeurd door de Minister bevoegd voor Economie op 17 november 2023 en tot slot gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 27 november 2023, wordt inzake het toepassingsgebied van de ISQM 1 en 2 en ISA 220 (Herzien) in België in § 1 van deze norm het volgende bepaald:

“De bedrijfsrevisoren (natuurlijke personen en rechtspersonen) dienen de International Standards on Quality Management (ISQM) 1 & 2 toe te passen zoals in december 2020 aangenomen door de International Auditing and Assurance Standards Board, en zoals in de Franstalige en Nederlandstalige versie gepubliceerd op de website van het IBR, met inbegrip van de overeenstemmingswijzigingen, waarvan de toepassing in België werd goedgekeurd door de Hoge Raad voor de Economische Beroepen en de federale minister van Economie en waarvoor een bericht in het Belgisch Staatsblad werd gepubliceerd. Zij dienen daarom een kwaliteitsmanagementsysteem te implementeren voor de revisorale opdrachten zoals gedefinieerd in artikel 3, 10°, van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren. Alle assurance-opdrachten vallen onder de notie “revisorale opdracht”, zoals gedefinieerd in artikel 3, 10° van deze wet. Dit systeem dient naar evenredigheid te worden aangepast aan de aard en omstandigheden van elk bedrijfsrevisorenkantoor en aan de aard en omstandigheden van de door het kantoor uitgevoerde opdrachten.”

De Norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (herzien) in België is echter niet van toepassing op aan assurance verwante opdrachten, zoals ISRS 4400 (Herzien), zoals blijkt uit overweging 11 van deze norm:

“Het is van algemeen belang dat de bedrijfsrevisoren in België beschikken over een kwaliteitsmanagementsysteem voor de revisorale opdrachten zoals gedefinieerd in artikel 3, 10°, van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren. De Raad van het IBR is van oordeel dat de assurance-opdrachten revisorale opdrachten zijn en dat het bedrijfsrevisorenkantoor kan besluiten zijn kwaliteitsmanagementsysteem uit te breiden tot andere opdrachten, zoals voor aan assurance verwante opdrachten, en dat voor deze opdrachten een opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordeling ook verplicht kan”

zijn indien dit een passende reactie is om één of meer kwaliteitsrisico's aan te pakken."

De Norm inzake de toepassing van de internationale standaarden voor kwaliteitsmanagement 1 en 2 (ISQM 1 en 2) en van ISA 220 (herzien) in België legt dus de toepassing van ISQM 1 en ISQM 2 niet op aan bedrijfsrevisorenkantoren voor aan assurance verwante opdrachten zoals ISRS 4400 (Herzien).

Deze norm laat de keuze aan het bedrijfsrevisorenkantoor om de ISQM vrijwillig toe te passen op aanverwante opdrachten.

Evenmin legt voorliggend ontwerp van norm inzake de toepassing van ISRS 4400 (Herzien) Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie in België uitdrukkelijk de toepassing van ISQM 1 en ISQM 2 op.

Dit ontwerp bepaalt immers enkel de implementatie van de Nederlandse en Franse vertalingen van de ISRS 4400 (Herzien), welke bepaalt dat indien een rechtsgebied ISQM niet heeft aangenomen met betrekking tot opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden – zoals in deze het geval is doordat het IBR het toepassingsgebied van de ISQM beperkt heeft tot assuranceopdrachten - dat andere vereisten op het gebied van kwaliteitsmanagement die minstens zo veeleisend zijn als de vereisten uit ISQM van toepassing dienen te zijn op de uitoefening van opdrachten in de zin van ISRS 4400 (Herzien).

Dergelijk normatief kader ontbreekt echter. Evenmin bepaalt het huidig ontwerp inzake de toepassing van ISRS 4400 (Herzien) Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie in België dat het toepassingsgebied van de ISQM in België uitgebreid wordt tot de aan assurance verwante opdrachten in de zin van ISRS 4400 (Herzien).

Er ontstaat aldus een normatieve lacune waarbij het aan het professioneel oordeel van de bedrijfsrevisor wordt overgelaten om al dan niet ISQM toe te passen op opdrachten van ISRS 4400 (Herzien).

3. Aanbevelingen

Op grond van bovenstaande bemerkingen is het ITAA van oordeel dat het wenselijk is om de invoering van ISRS 4400 (Herzien) door middel van een gemeenschappelijke norm van het ITAA en het IBR te laten plaatsvinden.

In dergelijk gemeenschappelijk ontwerp inzake de toepassing van ISRS 4400 (Herzien) dient volgende paragraaf, die reeds eerder werd goedgekeurd door de Raad van het IBR op 22 september 2023 en door de Raad van het ITAA op 3 oktober 2023, mutatis mutandis te worden opgenomen om de toepasselijke vereisten op het gebied van kwaliteitsmanagement te bepalen.

<p>XX. <i>De beroepsbeoefenaar dient te beschikken over een kwaliteitsbeheersingssysteem dat van toepassing is op de door onderhavige norm beoogde opdracht, die door zowel de bedrijfsrevisor, de (gecertificeerd) (fiscaal) accountant, als de gecertificeerd belastingadviseur kan worden uitgevoerd.</i></p> <p><i>Dit kwaliteitsbeheersingssysteem wordt opgezet in overeenstemming met de respectieve normen die van toepassing zijn binnen elk instituut en die zijn goedgekeurd volgens de wettelijk voorziene procedure.</i></p>	<p>XX. Le professionnel doit disposer d'un système de gestion de la qualité applicable à la mission prévue par la présente orme, laquelle peut être effectuée tant par le réviseur d'entreprises, par l'expert-comptable (fiscaliste) (certifié) que par le conseiller fiscal certifié.</p> <p>Ce système de gestion de la qualité est établi conformément aux normes respectivement applicables au sein de chaque institut et qui ont été approuvées selon la procédure prévue par la loi.</p>
--	---

Het ITAA is steeds beschikbaar voor verdere toelichting en constructief overleg.

Met de meeste hoogachting.

Vincent Delvaux
Ondervoorzitter

Bart Van Coile
Voorzitter